Опорний конспект · 1.14. Написання слів іншомовного походження

Українська мова · Підготовка до НМТ · Розділ 1. Фонетика. Графіка

1. Правило дев’ятки: коли и

Діє лише за **трьох умов разом**: 1) **загальна назва**; 2) перед пропуском д, т, з, с, ц, ж, ч, ш, р; 3) далі **приголосний**, крім *й*.
«Де ти з’їси цю чашу жиру?»

и директор · тираж · зигзаг · система · циферблат · чипси · шифр · режим

напам’ять імбир · кипарис · лиман · миля · спирт · химера

> У власних назвах не діє: Бразилія, Ватикан, Китай, Сирія, Чикаго, Крит.

2. І, Ї, Е, Є

Розподіл літер

Літера	Коли й приклади
і	початок слова (ідея); після недев’яткових (бібліотека, кіно, гіпотеза); **перед голосним і в кінці слова**: радіус, теорія, таксі
ї	тільки після голосного: мозаїка · наївний · руїна · егоїст
е	початок слова й після приголосного: екзамен, лекція; після голосного без [й]: поет, дует
є	де чується [йе]: конвеєр, реєстр, проєкт; після *і* — пацієнт, гігієна; після *ь* та апострофа — портьєра, кар’єра

3. Подвоєння приголосних

Подвоєння в запозиченнях

Група	Приклади
немає загальні назви	група · каса · клас · сума · бароко · беладона · комісія
є винятки	ванна · вілла · тонна · манна · панна · панно · мадонна · брутто · нетто · білль · булла · мулла · мірра
є префікс + корінь	іммігрaція · інновація · контрреволюція але анотація
є власні назви й похідні	Голландія → голландський · Марокко → марокканський · Ніцца · Руссо але ват, гаус

4. Апостроф · ь · нічого

Що ставимо перед я, ю, є, ї, йо

Перед пропуском	Знак і приклади
б, п, в, м, ф, г, к, х, ж, ч, ш, р; префікс на приголосний	**апостроф**: комп’ютер · п’єса · прем’єра · кар’єра · об’єкт · Х’юстон
д, т, з, с, л, н	**ь**: мільйон · бульйон · батальйон · ательє · Ньютон · Нью-Йорк; *л* перед приголосним і в кінці слова: альбом · асфальт · фільм · Кельн
перед *йо*; коли я, ю = м’якість	**нічого**: курйоз · бюро · бюджет · пюре · рюкзак · Гюго

5. G і H

g → **г**: авангард, блогер.
ґ — у давніх: ґанок, ґрунт, ґудзик, дзиґа.

h → **г**: гуманізм, гандбол, гіпотеза.
але **х**: хокей, хобі, холдинг, хол, джихад.

> В іменах і прізвищах — обидва варіанти: Гете і Ґете.

6. Правопис 2019: одна норма чи дві

лише так **проєкт, проєкція** (не «проект»); траєкторія, об’єкт; фоє, Гоя; автор, автомобіль, автентичний; аутсайдер, Фауст.

обидва правильні аудієнція і авдієнція · аудиторія і авдиторія · пауза і павза · фауна і фавна · ефір і етер · кафедра і катедра · міф і міт · ірій і ирій.

> У варіантній парі жодне написання не є помилкою.